

Veiledning for sikkerhetsrådgivere i avfallsbransjen til utarbeidelse av opplæring i henhold til krav i Kap. 1.3. i ADR/RID i egen bedrift.

Denne veilederen er utarbeidet av styret i NFFAs Forum for sikkerhetsrådgivere. I styret sitter p.t.: Dunja Sayyed (Oslo kommune, Renovasjons- og gjenvinningsetaten) Kari Bang (Batteriretur), Rose Marie Andersen (Jotun), Owe Bugge Persson (RagnSells), Jon Erling Terjesen (Stena Recycling), Erik Opphus (GLØR), Bjørn Tore Navjord (IRIS) og Tore Sørbo (Norsk Gjenvinning).

Versjon desember 2023

Veiledning til utarbeidelse av opplæring i henhold til krav i 1.3 i ADR/RID i egen bedrift

Innhold

1. Innledning.....	3
2. Opplæring for alminnelig kjennskap iht. 1.3.2.1	3
3. Multimodale transportoperasjoner	6
4. Opplæring i risiko tilknyttet transport av farlig gods	7
5. Opplæring i sikker håndtering og beredskap	7
6. Del 2 – Klassifisering.....	8
7. Opplæring iht. 1.3 per arbeidsplass i farlig avfallsbransjen	9
7.1. Anbefalte opplæringskrav for personell involvert i transport av farlig gods på vei:.....	9
7.2 Ledelse og administrasjonsstøtte i en virksomhet	11
Vedlegg 1: Forklaring til begrep og roller i farlig avfallsbransjen.....	13
Vedlegg 2: Oversikt over aktørene.....	15

1. Innledning

Etter krav i Kapittel 1.3 (Opplæring av personale som er involvert i transport av farlig gods) i ADR/RID, skal følgende krav anvendes i virksomheten:

- Virksomheter som har en rolle i ADR (avsender, transportør, mottaker, laster, lossere, pakker eller fyller) skal gi opplæring til ansatte som har arbeidsoppgaver i forbindelse med transport av farlig gods.
- De ansatte skal ha opplæring i kravene som regulerer transport av farlig gods og som svarer til deres arbeidsoppgaver.
- Ansatte skal få opplæring **før** de får selvstendig ansvar og skal **før** gjennomført opplæring **bare** utføre arbeid under direkte tilsyn av en opplært person.
- Opplæring skal være tilpasset vedkommende sitt ansvar og arbeidsoppgaver.
- Ansatte skal gjøres kjent med generelle krav i bestemmelsene om transport av farlig gods.
- Opplæring skal omfatte sikring av farlig gods som er omtalt i kapittel 1.10.
- Når transport av farlig gods omfatter multimodale transportoperasjoner, skal personellet kjenne til bestemmelsene i de andre transportregelverkene.
- Personell skal være opplært om risikoen og farene knyttet til farlig gods i forhold til hvor stor risiko det er for at uhell med farlig gods skal gi skade eller at noen utsettes for fare.
- Opplæringen skal ta sikte på å gjøre personell kjent med hva som er sikker håndtering og hva som skal gjøres i en nødsituasjon.
- Opplæringen skal regelmessig suppleres med oppdateringskurs for å ta hensyn til endringer i regelverket.

NFFA ønsker med denne veiledningen å bryte ned de kravene som er listet ovenfor i 1.3, og tilpasse dem til farlig avfallsbransjen i Norge. Virksomhet som håndterer farlig avfall er underlagt en rekke krav også i andre regelverk (ref. avfallsforskriften, forurensingsloven, internkontrollforskriften m.v.). Det forventes at virksomhet som håndterer farlig avfall har gjort seg kjent med gjeldende krav i forbindelse med håndtering av farlig avfall og setter alt dette i system sammen med aktuelle krav i ADR/RID. Dette for at summen av det hele blir et levende HMS-system der alle relevante regelverk og krav er iverksatt.

Denne veilederen er bygd opp for å være til hjelp enten for virksomhetens sikkerhetsrådgiver eller en annen funksjon som kan gjennomføre opplæringen. Det forutsettes en viss kunnskap i ADR/RID-regelverket og i bruk av denne boken.

2. Opplæring for alminnelig kjennskap iht. 1.3.2.1

Det er krav om at personell skal være kjent med *de generelle krav* i bestemmelsene om transport av farlig gods, jf. 1.3.2.1.

Del 1 i ADR/RID inneholder bestemmelser som er allmenngyldige for alt farlig gods.

I kapittel 1.1.3 finnes det flere unntaksregler der en viss del av ADR-regelverket kan overses. Dette kapitlet er det viktig å gjennomgå grundig for å avdekke om eventuelle aktiviteter i virksomheten kunne vært anvendt under unntaksregler. I avfallsbransjen benyttes unntaksregler i 1.1.3.6 ofte, eksempelvis ved innsamling og transport av visse klasser eksplosiver opp til 20 kg netto eksplosivt innhold.

Kapitel 1.4 gjelder aktører i transportkjeden og deres plikter. Hvorvidt en virksomhet som håndterer farlig avfall er omfattet av ADR/RID-regelverket og krav til sikkerhetsrådgiver, kan vurderes utfra følgende tabell:

Aktør	Avsender	Transportør	Mottaker	Pakker	Fyller	Laster	Losser	Tankcontainer/ multimodaltank- operatør
Avfallsaktør	1	1	1	1	1	1	1	1
Avfallsbesitter	2	1	3	1	1	1	3	1
Avfallsforhandler	1	1	1	1	1	1	1	1
Avfallsmegler	1	1	1	1	1	1	1	1
Avfallsmottak	2	1	2	2	1	2	2	1
Avfallsprodusent	2	1	3	2	1	1	1	1
Behandlingsanlegg	1	3	2	1	1	1	2	1
Deponi	3	3	2	3	3	3	2	3
Mellomlager	2	1	2	2	1	2	2	1
Miljøstasjon	2	1	2	2	1	2	2	3
Omlastingsstasjon	2	3	2	1	1	2	2	3
Sluttbehandlingsanlegg	3	3	2	3	3	3	2	3
Sorteringsanlegg FA	2	1	2	2	1	1	2	3
Transportør/innsamler	1	2	1	1	1	2	2	1
Konsulent	3	3	3	3	3	3	3	3

Forklaring til tabellen:	1) = MÅ ha rolle i ADR
	2) = KAN ha rolle i ADR
	3) = INGEN rolle i ADR

Merk at alle virksomheter som **har** en rolle i ADR skal sørge for å gi opplæring i henhold til krav i 1.3 til sine ansatte. Denne opplæringen kan utføres av virksomhetens egen sikkerhetsrådgiver m.fl., hos eksterne opplæringsfirmaer, eventuelt som en kombinasjon av dette og der opplæringen er tilpasset den aktuelle virksomheten.

- Forklaring til begrep og roller i farlig avfallsbransjen er gitt i vedlegg 1.
- Oversikt over aktørens plikter er angitt i Kap. 1.4 i ADR/RID og i vedlegg 2.

Virksomheten skal klarlegge sin/sine rolle(r) i ADR-transportkjeden og tilhørende plikter. I henhold til veiledningstekst til forskrift om landtransport av farlig gods, dekker transport av farlig gods all aktivitet som faller inn under forskriftens virkeområde, jf. § 2. Dette er både lasting, pakking, fylling, transport, omlasting, lossing og mottak.

Ansatte som jobber på et mottak for farlig gods/farlig avfall og som eksempelvis samtidig driver lasting og lossing, besitter forskjellige roller og skal få opplæring i de generelle krav som gjelder for disse rollene.

Virksomheter bør kjenne til plikter som også relevante aktører har. Eksempelvis bør avsenderen gjøre seg kjent med transportørens plikter for å kunne avgrense ansvaret samt gi støtte eller hjelp til andre aktører der det trengs og vice versa. Det kan være nyttig med en avklaring i forkant av de ansvarsforhold som er overlappende for nettopp å hindre uhell i transportkjeden.

Ved opplæring skal det tas hensyn til **1.4.1** Alminnelige sikkerhetstiltak:

1.4.1.1 «De som er aktører ved transport av farlig gods skal treffe tiltak som er hensiktsmessige i forhold til arten og omfanget av de faremomenter som kan forutses, slik at skade på ting eller personer unngås og om nødvendig begrense skadevirkningene. I alle tilfelle skal de følge ADR/RID-bestemmelsene på sine områder.»

1.4.1.2 «Når det er umiddelbar risiko for at den offentlige sikkerhet kan bli truet, skal aktørene straks varsle redningstjenesten og gi de opplysninger denne trenger for å gripe inn.»

Etter at det har blitt klarlagt hvilken/hvilke rolle(r) en virksomhet har eller utøver, er det viktig å se på type stoffer/produkter/avfall som virksomheten håndterer og for å kunne avdekke om noen av produktene/avfallet er klassifisert som farlig gods i.h.h.t. ADR/RID. Deretter må man ut fra ADR/RID finne ut om det stilles særskilte krav rundt håndtering, lagring, transport, merking med mer og utarbeide prosedyrer etc. for å ivareta disse kravene i det daglige virket.

Å ha kjennskap til hvilket farlig gods virksomheten har befattning med (kartlegging) er avgjørende for videre oppbygging av opplæringen, men også for å kunne gjennomføre en riktig risikovurdering av virksomheten.

Ansatte skal introduseres for definisjon av farlig gods, type fareklasser, betydningen av emballasjegrupper samt eksempler på stoffer. Farlig gods som benyttes i virksomheten skal vektlegges. Opplæringsnivå avhenger av type arbeidsplass og ansvarsområde.

I denne forbindelsen skal generelle krav til opplæring i pkt. **1.6** - overgangsbestemmelser og aktuelle underpunkter gjennomgås.

Det skal gis informasjon om avfallsstoffnummer og transportklassifisering. For dette formålet kan NFFA-veilederen benyttes. Vi minner imidlertid om at den klassifiseringen som foreslås i veilederen uansett må vurderes i hvert enkelt tilfelle.

For de som håndterer radioaktive stoffer, gjelder overgangsbestemmelser i pkt. **1.6.6** og **de generelle bestemmelsene vedr. radioaktivt materiale finner man i kapittel 1.7.**

De ansatte skal få opplysning om ordningen med sikkerhetsrådgivere og deres forhold til denne funksjonen. I tillegg skal opplæring gi informasjon om kontrollmyndighet og organer tilknyttet regulering av ADR/RID-regelverket i Norge, ref. landtransportforskrift om farlig gods, kap. 6 Tilsyn og kontroll. Det er viktig at sikkerhetsrådgiveren selv tilkjenner sin rolle og funksjon i egen organisasjon.

Kap.1.8: Hva innebærer en stilling som sikkerhetsrådgiver? Ansvar og roller.

En del av sikkerhetsrådgiverens ansvar er blant annet å bidra til å verne om liv, helse, miljø og verdier i virksomheten. Ansvarlig sikkerhetsrådgiver skal også jobbe for å hindre utilsiktede hendelser knyttet til farlig gods, og overvåke tiltak som gjør at sikkerhetsbestemmelser følges. Videre er en viktig del av oppgavene å kontrollere at bestemmelsene om transport av farlig gods blir fulgt, herunder det å gi opplæring til personell som er involvert i arbeid med farlig gods i virksomheten. En annen del av ansvaret som sikkerhetsrådgiver, er å utarbeide årsrapport til virksomhetens leder om virksomhetens aktiviteter med hensyn til farlig gods.

Alt dette står nærmere beskrevet i denne veilederen, og i ADR/RID i Kap. 1.8.3 Sikkerhetsrådgiver.

Mal til årsrapport er utarbeidet og er tilgjengelig på NFFAs nettside [Veiledningsmaterieill \(nffa.no\)](https://nffa.no).

Kap.1.9 Tunnelrestriksjoner.

Alle tunneler i Europa med restriksjoner for transport av farlig gods skal være merket i henhold til bestemmelsene i ADR dersom det er innført. I Norge er det kun et fåtall tunneler det er restriksjoner på. Disse finnes i veglisten til [Statens vegvesen](#).

Kap.1.10 Bestemmelser om sikring (security)

“Sikring (security) forstås i dette kapitlet som tiltak eller forholdsregler som iverksettes for å unngå tyveri eller misbruk av farlig gods som kan sette menneskeliv i fare, eller skade materiell eller miljø.”

Dersom mengdebegrensninger i 1.1.3.6.3 overskrides, gjelder kapittel 1.10 avsnitt 1.10.1 og 1.10.2. For farlig gods med høy risiko gjelder også avsnitt 1.10.3.

Dersom f.eks. transportenhet inneholder farlig avfall i mengder som overskrider mengdebegrensninger i 1.1.3.6.3, stilles det alminnelige krav i henhold til 1.10.1 samt krav til opplæring i sikring.

“Opplæring om sikringsbevissthet skal omhandle hva som kjennetegner sikringsrelatert risiko, hvordan oppdage sikringsrelatert risiko, metoder for å håndtere og redusere slike risikoer samt tiltak som skal iverksettes ved brudd på en sikringsrelatert bestemmelse (security breach). Opplæringen skal omfatte kjennskap til sikringsplaner (dersom slike er aktuelle) som samsvarer med den enkeltes ansvarsområder og plikter, samt deres deltagelse i arbeidet med å implementere sikringsplanen.”

[Industriveileder for sikring av transport av farlig gods på vei](#), fra januar 2018 er utarbeidet av DSB og gir mer utfyllende veiledning til kapittel 1.10.

3. Multimodale transportoperasjoner

Dersom det blir nødvendig med kombinert vei-, bane-, sjø- eller flytransport, kaller man transporten for en multimodal transport. Ved en slik transport er det viktig at alle krav er ivaretatt fra de enkelte modale transportregelverkene. For sjø vil da IMDG-koden også gjelde (International Maritime Dangerous Goods Code) samt Fergeforskriften. For transport med fly, vil IATA DGR (International Air Transport Association -Dangerous Goods Code) gjelde. For disse regelverkene gjelder også obligatoriske krav til Kapitel 1.3-opplæring for involverte parter. For fly kreves sågar godkjent eksamen m/sertifikatordning dersom man skal være godkjent avsender.

4. Opplæring i risiko tilknyttet transport av farlig gods

Det skal henvises til landtransportforskrift om transport av farlig gods, kap. 2, § 5. **Krav til virksomhet:**

- «Virksomheten skal kartlegge farer og problemer som kan oppstå med transport av farlig gods og på denne bakgrunn vurdere risiko. Vurderingen skal inkludere interne og eksterne forhold, herunder uønskede tilsiktede hendelser. På bakgrunn av vurderingen skal det utarbeides planer og gjennomføres tiltak for å redusere risikoen til et akseptabelt nivå.
- Virksomheten skal sørge for at alle som har befattning med farlig gods har tilstrekkelig kunnskap og ferdigheter som gjør dem i stand til å utføre oppgavene på en sikker og forsvarlig måte.»

Eksempler på kjent risiko ved stykkgodsforsendelse av farlig gods kan være skadde litium-batterier som kan ta fyr under transport. Andre typer risiko kan være fare for eksplosjon ved transport av trykksatte beholdere i stykkgodsforsendelse eller fare for forurensing ved manglede kontroll og godkjenning av tankkjøretøy.

En grundig risikovurdering skal kunne avdekke ulike former for risiko knyttet til forskjellig type transport (stykkods, tank og eksplosiver) av diverse farlig gods. Der det oppdages høyrisiko skal det settes reduserende tiltak, ref. interkontrollforskriften.

For å besvare spørsmålet om hva som kan gå galt ved transport av farlig gods, må vi definere hvilke uønskede hendelser som kan inntreffe og i hvilken grad de kan medføre til skader på verdier som vi ønsker å ta vare på. For å finne sannsynligheten for at disse uønskede hendelsene inntreffer, må vi angi sannsynligheter eller frekvenser. For å avdekke risikoen for uønskede hendelser, må man ofte starte med å vurdere årsakene til at hendelsene kan inntreffe. Årsaksanalysene er ikke alltid nødvendig for å anslå hvor stor risikoen er, men den er viktig for å kunne foreslå tiltak som kan redusere muligheten for at hendelsen skal inntreffe i fremtiden. Et annet spørsmål man må forsøke å avdekke, er hvilke konsekvenser hver av de uønskede hendelsene kan medføre. Her vil man tilstrebe å vurdere hvilke skader de verdiene man transporterer vil kunne påføres som følge av hver av de uønskede hendelsene. Man legger inn barrierer eller sikkerhetsfunksjoner for å fjerne eller redusere mulige skader. Hvilke skader verdiene blir påført, vil da være avhengig av hvor solide og pålitelige disse barrierene er (fritt etter Rausand & Utne, NTNU).

5. Opplæring i sikker håndtering og beredskap

Kravene til opplæring i sikker håndtering og beredskap følger av landtransportforskrift om transport av farlig gods, kap.2, § 4. **Generelle krav til sikker gjennomføring av transport:**

- «Enhver som har befattning med farlig gods skal vise aktsomhet og opptre på en slik måte at skade på liv, helse, miljø eller materielle verdier forebygges, samt hindre at farlig gods kommer på avveie eller i urette hender.
- Farlig gods må ikke overlates for transport til noen som åpenbart mangler kunnskap og ferdigheter eller ikke har materiell for å kunne gjennomføre en forsvarlig transport.
- Farlig gods skal være merket slik at de farlige egenskapene tydelig fremkommer.

- Farlig gods skal være emballert på sikker måte slik at det ikke oppstår lekkasje eller annen farlig situasjon.
- Utstyr og materiell som benyttes til transport av farlig gods skal være i slik stand at transporten kan gjennomføres på en sikker og forsvarlig måte.
- Fylling og tømning av farlig gods skal foregå under kontinuerlig tilsyn.»

I tillegg til ovenfor nevnte krav, skal virksomheten ha rutiner, prosedyrer eller instruksjoner som viser til sikker håndtering av farlig gods tilpasset rollen den aktøren har og type farlig gods som virksomheten har befattning med.

Det finnes ikke en fasit på utformingen og innholdet av prosedyrer, rutiner m.v. Virksomheten må først gjennomføre en grundig kartlegging av alle farlig gods-aktiviteter i egen virksomhet. Deretter bygge opp et passende sett av prosedyrer, arbeidsinstruksjoner m.m. slik at regelverket ivaretas på en måte som hindrer at transport av farlig gods fører til uhell/skader på mennesker, materiell, miljø med mer.

For avsendere vil sikker håndtering blant annet kunne innebære riktig klassifisering av farlig avfall, riktig bruk av UN-godkjent emballasje, at emballasje håndteres med varsomhet (ikke skades eller ødelegges ved bruk) og at det benyttes egnet lagringssted osv.

Når det gjelder krav til opplæring i hva som skal gjøres i en nødsituasjon (ref. 1.3.2.3), bør virksomheten utarbeide beredskapsplan som inneholder en instruks for dette. Beredskapsplanen kan også gi en kort instruks på hva som skal gjøres f.eks. ved søl av større mengder kjemikalier under lasting eller lossing.

Et annet eksempel kan gjelde utslipp av flytende farlig avfall. I slike tilfeller kan kumlokk tettes for å hindre at væsken ikke trenger ned i avløpssystemet. Det må også iverksettes oppsamling av væsken. Dette kan gjøres både ved å bruke sugebil(er), bruk av absorberende og lenser som alle kan være nyttige hjelpemidler. Brannvesenet er selvsagt nyttig instans.

Man skal aldri laste noe man ikke vet hva er. Om man eksempelvis suger syre på en bil som ikke er egnet for slike væsker, kan det få katastrofale følger.

Det er også vesentlig å gi opplæring i **§ 6. Varsling og rapportering av uhell og nesten-uhell, landtransportforskrift om farlig gods** med tilhørende forklaring angitt i veiledningstekst til forskriften. [Se rapporteringsskjema til DSB her.](#)

6. Del 2 – Klassifisering

Bestemmelsene om klassifisering i del 2 skal benyttes ved tilordning av et navn og UN-nummer til stoffer og gjenstander som ikke er nevnt i tabell A. I tillegg gir del 2 utfyllende bestemmelser for klassifisering av mange stoffer og gjenstander som er nevnt ved navn i tabell A.

Kjennskap til del 2- klassifisering er relevant for virksomheter som oppfyller avsender og s.k. fyllerrolle samt hos mottaker ved eventuell omklassifisering av farlig avfall.

Virksomhet skal kunne identifisere og klassifisere sitt farlige avfall ved mottagelse, mellomlagring og før videre avhending. I ADR/RID stilles det ikke krav til spesiell kompetanse for å kunne være i stand til å gjennomføre klassifisering, men det er gitt anbefalinger av kontrollerende myndighet (DSB) om

at kompetanse innen klassifisering bør økes i bransjen. Særlig gjelder dette hos avsendere. Spesielt viktig er det å starte med kapittel 2.1 (Alminnelige bestemmelser om klassifisering) og gjøre seg kjent med tabell 2.1.3.10 (fareprioritetstabell).

Siden transportøren ikke skal åpne kolli under transport, er det å anse at denne delen i stor grad ikke er relevant ved transportvirksomheter.

Merk at ved innhenting av farlig avfall med sugebil der det er fare for blanding av farlig avfall slik at egenskaper til blandinger endres, er det vesentlig å kjenne til bestemmelser i del 2.

7. Opplæring iht. 1.3 per arbeidsplass i farlig avfallsbransjen

7.1. anbefalte opplæringskrav for personell involvert i transport av farlig gods på vei:

Følgende veiledende tabell er *kun* til informasjonsformål, da hver enhet er arrangert forskjellig og kan ha varierte roller og ansvar innenfor den enheten.

Tabell:

I tabellen nedenfor vises forslag til relevante 1.3 opplæringsområder sett i sammenheng med spesifikke oppgaver som kreves ifm. forberedelse, håndtering og transport av farlig gods.

Regelverk:

I tillegg til det som måtte være relevant for den enkelte virksomhet ifm:

- Landtransportforskriften, ADR/RID, Avfallsforskriften kap. 11 og Internkontrollforskriften m/tilhørende HMS-lovgivning også tas med i opplæringen.
- Det samme gjelder interne HMSK-prosedyrer, arbeidsinstruksjoner osv. sett i forhold til den enkeltes oppgaver innunder den rolle/stilling den ansatte måtte ha.

Forslag til innledning for internopplæringen:

- Som en innledning til 1.3-opplæringen bør man informere om omfanget og bruken av regelverket for egen virksomhet
- Videre bør man informere om:
  - rollene/aktører
  - eventuelle unntak som virksomheten kan forholde seg til
  - krav til sikring (Security)
  - samt myndigheter og kontrollorganer
  - det er særlig viktig å presentere sikkerhetsrådgiverens rolle (1.8.3) i virksomheten
- Ved å informere om dette og å få de ansatte til å forstå kravet til deres medvirkning:
  - vil virksomheten og få et godt utgangspunkt for å ivareta kravene i landtransportforskriften med ADR/RID
  - Ref./vis gjerne til NFFAs film om *Sikkerhetsrådgiverens viktige rolle* ([se her](#))
- Det er viktig med en gjennomgang av oppbygningen av ADR-boken, med særskilt fokus på:
  - Tabell A og B for å øke forståelsen og bruken av tabellen som oppslagsverk for å fremskaffe nødvendig informasjon
  - Lære å slå opp i klassifiseringskoder i Tab A for videre tolking i Kap. 2.2
  - Lære å opprette link mellom ADR/RID og NFFA-veilederen
- Opplæring i farlig avfall og avfallsdeklarerering (sett i sammenheng med Landtransportforskriften og ADR):
  - Avfallsstoffnummer, farer, sortering og avfallskjemi

Nyttig stoff om regler, veiledninger, sikkerhetsrådgiver mm. finnes på:

[Farlige stoffer, eksplosiver og transport av farlig gods | Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap \(dsb.no\)](http://www.dsb.no)

Nr	Roller i ADR (kap. 1.4):	Arbeidsoppgaver	Relevante kapitler i ADR/RID*
1	Avsender (1.4.2.1.1)	<ul style="list-style-type: none"> - Identifisere og klassifisere - Emballere og merke kolli og tanker - Klargjøre dokumenter for forsendelse - Overlevere dokumenter til transportør (evt. til virksomhetens egen sjåfør) - Oppfylle krav vedr. forsendelsesmåte og transportrestriksjoner - Sørge for/ forvise seg om at alle krav i ADR/RID blir ivaretatt 	<p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>4</p> <p>5</p> <p>6</p> <p>7</p> <p>8</p> <p>9</p>
2	Transportør (1.4.2.2)	<ul style="list-style-type: none"> - Akseptere, forvise seg om at godset er tillatt å transportere ihht ADR/RID, eventuelt avvise godset eventuelt bringe saken i orden før videretransport - Laste/losse - Klargjøre for forsendelse, merke godset - Forberede nødvendige dokumenter - Håndtere farlig gods under transport - Kontrollere kjøretøy/vogn - Sjekke frist for neste prøving av kjøretøyet mm - Kontroll at kjøretøy/vognene ikke er overlastet - Merke kjøretøy/vogner - Krav til utstyr og mannskap for kjøretøy - Skriftlige instruksjoner 	<p>1</p> <p>3</p> <p>4</p> <p>5</p> <p>6</p> <p>7</p> <p>8</p> <p>9</p>
3	Mottaker (1.4.2.3)	<ul style="list-style-type: none"> - Akseptere godset, - Avdekke evt. brudd og korrigere - Sjekke dokumentasjon - Sjekk gods for skader - Dersom aktuelt ivareta kravene i 1.4.2.3.3 	<p>1</p> <p>3</p> <p>4</p> <p>5</p>
4	Laster (1.4.3.1)	<ul style="list-style-type: none"> - Forsikre at godset er tillatt for transport ihht ADR/RID - Merket riktig - Sjekke at emballasje/gods ikke er skadet - Følge krav til lastning, merking (kap. 5.3), samlastning og håndtering 	<p>1</p> <p>3</p> <p>5</p> <p>7</p> <p>8</p> <p>9</p>
5	Pakker (1.4.3.2)	<ul style="list-style-type: none"> - Emballering og samemballering - Merking og faresedler 	<p>1</p> <p>3</p> <p>4</p> <p>5</p> <p>6</p>

Nr	Roller i ADR (kap. 1.4):	Arbeidsoppgaver	Relevante kapitler i ADR/RID*
6	Fyller (1.4.3.3)	<ul style="list-style-type: none"> - Forsikre seg om at tank og tankens utstyr er i tilfredsstillende stand - Forvisse seg om at dato for neste prøving for alle ulike kjøretøy, vogner, tanker, containere og MEGCer ikke er overskredet - Kun fylle tanker som er tillatt å transportere i tankene - Rette seg etter bestemmelsene om farlig gods i tilstøtende tankrom - Ta hensyn til fyllingsgrad eller tillatte masse - Kontrollere lukkeinnretninger, evt. lekkasje - Forvisse seg om at ikke rester av påfylt stoff er på utsiden av tank - Sørge for riktig merking av tank, kjøretøy og containere (Kap. 5.3) - Forsikre seg om at relevante bestemmelser i 7.3 overholdes 	<p>1 3 4 5 6 7 8 9</p>
7	Tankcontainere operatør/ Multimodal tankoperatør (1.4.3.4)	<ul style="list-style-type: none"> - Påse at bestemmelsene om utførelse, utstyr, kontroll og prøving og merking er fulgt - Påse at tanker med utstyr er vedlikeholdt (ref. neste kontroll) - Sørge for ekstraordinær kontroll ved mistanke om at tank eller utstyr er mindre sikker (t) etter reparasjon, ombygging eller uhell 	<p>1 3 4 5 7 8 9</p>
8	Losser (1.4.3.7)	<ul style="list-style-type: none"> - Ihht dokumentasjon kontrollere emballasjen og merking følger relevante krav om lossing og håndtering - Kontrollere gods, utstyr og kjøretøy mm. for skader før og under lossing, og dersom skader korrigerer disse for å hindre utslipp - Fjerne farlige rester på utsiden av stykk gods, tank, kjøretøy/ jernbanevogn eller container, samt sikre at ventiler/ inspeksjonsåpninger er stengt ihht krav. - Rengjøring og dekontaminering - Fjerning av gammel merking og skilt 	<p>1 3 4 5 6 7 8 9</p>

*Denne kolonnen viser i grove trekk hvilke hovedkapitler man finner relevante krav. Kapitlene som er uthevet vil være relevant for absolutt alle rollene. Til syvende og sist er det uansett sikkerhetsrådgiveren i den enkelte virksomhet som må avgjøre hvilke roller og oppgaver som er relevante i egen virksomhet.

7.2 Ledelse og administrasjonsstøtte i en virksomhet

Det er ulike støttefunksjoner i virksomheten (avsender, mottaker, transportør, fyller, pakker, laster, lossere) som bør ha kjennskap til relevante deler i ADR/RID. Eksempelvis bør ansatte som jobber med HMS, miljø, innkjøp, kjørekontor, og ikke minst ledere, få en tilrettelagt opplæring i henhold til krav i kapittel 1.3. Et slikt kurs kan inneholde følgende punkter:

- Landtransportforskriften om farlig gods – relevante paragrafer
- Brann- og eksplosjonsvernloven/Forurensingsloven/Myndigheter

- Interkontrollforskriften
- Introduksjon til ADR/RID/IMDG/IATA-regelverk
- Ledelsens ansvar (som eksempelvis innmelding av sikkerhetsrådgiver i Altinn, uhellsrapportering til DSB innen 8 dager, gjennomgang av årsrapport, security, sørge for at nødvendig opplæring er gitt, repetisjon av opplæring o.s.v.)
- Kort om farlig gods og fareklasser
- Kort om krav til emballasje, merking, utstyr godkjenninger
- Risiko, beredskap og god praksis
- Hvordan ledelsen skal samarbeide / inkludere sikkerhetsrådgiver og ta denne med i viktige avgjørelser som omfatter transport av farlig gods ([ref. film om sikkerhetsrådgiverens rolle på NFFAs hjemmeside](#))
- Grunnleggende kunnskap om ADR-regelverket er viktig for alle i virksomheten som er involvert i forberedelse til og gjennomføring av transport av farlig gods. Virksomhetens aktivitet kan også kreve at sjåfører har eget ADR-sertifikat (stykkgoods / tanktransport)

VEDLEGG

Vedlegg 1: Forklaring til begrep og roller i farlig avfallsbransjen

Aktører ¹	Arbeidsgruppas forståelse	Myndighetene	Virksomhetens bruk av begrepet
Avfallsbesitter	Den som har avfallet hos seg enten de eier det eller ikke.	Den som eier eller behandler avfallet, avfallsbesitter, er ansvarlig for å vite hva avfallet inneholder	
Avfallsmottak FA	Stasjonært eller mobilt mottakspunkt hvor avfallsbesittere kan levere avfall.	Et tilbud, stasjonært eller mobilt, hvor avfallsbesitter kan levere farlig avfall §11- 3,d.	
Avfallsprodusent	Den som genererer avfallet eller enhver som gjennom forbehandling, blanding eller på andre måter endrer avfallets art eller sammensetning.	Se Avfallsforskriftens kap. 9 vedlegg 2. og Avfallsdeklarerer.	
Behandlingsanlegg for behandling av farlig avfall	Anlegg som utfører fysiske, kjemiske eller biologiske prosesser som endrer det farlige avfallets egenskaper. §11-3, e.	Anlegg som utfører fysiske, kjemiske eller biologiske prosesser som endrer det farlige avfallets egenskaper. §11-3, e.	
Avfallsdeponi	Et permanent sted for lagring av avfall. Dette kan være på eller under bakken. Den som driver et slikt deponi, skal ha tillatelse fra myndighetene.	Et permanent disponeringssted for avfall ved deponering av avfallet på eller under bakken, §9-3(h) + §9-7.	
Mellomlager	Midlertidig lagring av avfall anlagt etter tillatelse fra myndighetene.	Se § 11, jf. §29 i Forurensningsloven og tillatelsen den enkelte bedrift har.	
Sluttbehandlingsanlegg	Anlegg for deponering eller forbrenning uten energiutnyttelse.	Sluttbehandling: deponering eller forbrenning uten energiutnyttelse §9-3(q).	

¹ Konf. Einar Brattengs: «Avfallsrett. Håndtering og behandling av avfall», del II Definisjoner og begreper

Vedlegg 1 (fortsettelse) : Begreper og roller i farlig avfallsbransjen

Aktører	Arbeidsgruppas forståelse	Myndighetene	Virksomhetens bruk av begrepet
Transportør/ Innsamler	Innsamlerbegrepet er endret til transportør.		
Avfallsaktør farlig avfall	En virksomhet som håndterer farlig avfall for andre.		
Miljøstasjon	Tre begrep: 1. Interkommunalt/kommunalt mottak for avfall (bemannet/ubemannet) 2. Mottakspunkt hos virksomheter som kjøpesenter og butikker 3. Samleplass for eget avfall hos virksomheter/skoler etc.		
Omlastestasjon	Et anlegg der man laster om avfallet fra en transportenhet til en annen transportenhet.		
Avfallsforhandler	Ethvert foretak som opptrer på egne vegne ved kjøp og påfølgende salg av avfall, herunder forhandlere som ikke fysisk er i besittelse av avfallet §13a-1(a).	Ethvert foretak som opptrer på egne vegne ved kjøp og påfølgende salg av avfall, herunder forhandlere som ikke fysisk er i besittelse av avfallet §13a-1(a).	
Avfallsmegler	Ethvert foretak som sørger for gjenvinning eller sluttbehandling av avfall på vegne av andre, herunder meglere som ikke fysisk er i besittelse av avfallet. §13.a-1(b).	Ethvert foretak som sørger for gjenvinning eller sluttbehandling av avfall på vegne av andre, herunder meglere som ikke fysisk er i besittelse av avfallet. §13.a-1(b).	
Konsulent (jfr. Avfallsdeklarerer)	Bedrift som har i oppdrag å deklare på vegne av avfallsprodusent og som ikke er avfallsprodusent eller mottak selv.	Se veileder til Avfallsdeklarerer.no	

*Mange av rollene i tabellen er ikke klart definert i norsk rett, men disse er langt på vei definert i EUs rammedirektiv for avfall (2008/98/EF) og det er også andre kilder som kan klarlegge rollene og begrepene i tabellen over.

Vedlegg 2: Oversikt over aktørene.

Aktør	Definisjon Kap 1.2
Avsender	Er den virksomheten som sender godset, enten på egne vegne eller på vegne av en tredjepart. Dersom transporten utføres i henhold til en transportkontrakt, er avsenderen den som er avsender i henhold til denne kontrakten.
Transportør	Er den virksomheten som utfører transportoperasjonen enten det skjer i henhold til kontrakt eller ikke.
Mottaker	Er den som er mottaker i henhold til transportkontrakten. Dersom mottakeren, i samsvar med de bestemmelsene som gjelder transportkontrakten, utpeker en tredjepart, skal denne regnes som mottaker i henhold til ADR. Dersom transportoperasjonen skjer uten transportkontrakt, skal den virksomheten som tar hånd om det farlige godset ved ankomst, anses som mottaker.
Pakker	Er enhver virksomhet som pakker farlig gods i emballasje, inklusive storemballasje og mellomstore bulkcontainere (IBCer) og, om nødvendig, klargjør kolliene for transport.
Fyller	Er enhver virksomhet som fyller farlig gods i en tank (tankkjøretøy, løstank, tankcontainer eller multimodal tank) og/eller i et kjøretøy, en storcontainer eller småcontainer for transport i bulk, eller i et batterikjøretøy eller MEGC.
Laster	Er enhver virksomhet som: a) Laster pakket farlig gods, småcontainere eller multimodale tanker inn i eller på et kjøretøy eller en container; eller b) Laster en container, bulkcontainer, MEGC, tankcontainer eller multimodal tankcontainer på et kjøretøy
Losser	Er ethvert foretak som: a) lossere en container, bulkcontainer, MEGC, tankcontainer eller multimodal tankcontainer fra et kjøretøy; eller b) lossere emballert farlig gods, småcontainere eller multimodale tankcontainere ut av eller fra et kjøretøy eller en container; eller c) lossere farlig gods fra en tank (tankkjøretøy, løstank, multimodal tank eller tankcontainer) eller fra et batterikjøretøy, MEMU, MEGC eller fra et kjøretøy, storcontainer eller småcontainer for transport i bulk eller en bulkcontainer
Tankcontainer/ multimodaltank-operatør	Er en virksomhet i hvis navn tankcontaineren/den multimodale tanken er registrert.